

HYMN NA ŚWIĘTO TRANSLACJI ŚW. WOJCIECHA

Wyrazem szczególnego kultu, jakim otaczano w Kościele postać świętego Biskupa i Męczennika, jest m. in. duża stosunkowo ilość powstałych w średniowieczu na jego cześć utworów poetyckich wchodzących w skład liturgii kościelnej, w szczególności hymnów i sekwencji. Tych ostatnich istnieje wg Chevaliera ¹⁾ 14. Większą jeszcze grupę stanowią hymny obejmujące (wraz z publikowanym poniżej) 18 utworów. Większość z nich wydana została przez Drevesa i Blumego ²⁾. Nie wszystkie są jednak pochodzenia polskiego; tych hymnów, o których można z dużym prawdopodobieństwem powiedzieć, że są polskie, a więc takich, które znajdujemy tylko w źródłach polskich, mamy 8; mianowicie: „*Exultet claro sidere*“ i „*Festum agat ecclesia*“ ³⁾, „*Laetare pacis foedere*“ i „*Fulget in templo legifer*“ ⁴⁾, „*Gaudeat omnis natio*“ oraz 3 hymny znajdujące się obecnie w Patronale polskim, stanowiące przeróbkę z XVIII w. hymnów starszych, dokonaną przez kanonika gnieźnieńskiego Robertsona ⁵⁾: „*O martyr invictissime*“, „*Hymnis canamus martyrem*“, „*O Christe robur martyrum*“.

Pozostałe hymny powstały prawdopodobnie w Czechach i na Węgrzech, w krajach, z którymi był św. Wojciech związany pochodzeniem i działalnością.

Hymn niżej podany uległ oddawna zapomnieniu. Pierwszy zwrócił na niego uwagę ks. dr J. Nowacki w swej pracy „*Z dziejów kultu św. Wojciecha w Polsce*“ ⁶⁾. Składa się z 11 strof jambicznych czterowierszowych; miara ta jest najczęściej używana w hymnach kościelnych już od czasów św. Ambrożego, który ją wprowadził do hymnografii.

Jeden tekst tego hymnu znajduje się w drukowanym *Viatikum Vladislaviense* ⁷⁾ nieznanym Drevesowi, drugi w ręko-

¹⁾ Por. Repertorium hymnologicum, t. 6, Bruxelles 1920, s. 1 n.,

²⁾ Por. Analecta hymnica mediæ aevi, Leipzig 1844—1922.

³⁾ A. H. IV 66

⁴⁾ A. H. IV 67.

⁵⁾ X. B. Gładysz Hymny brewiarza rzymskiego, Poznań 1933, s. 18.

⁶⁾ „Święty Wojciech“, Księga pamiątkowa, Gniezno 1947, s. 157.

⁷⁾ Druk. Norimbergae 1500.

pisie nr 115 pisanym ręką z XVI w. stanowiącym własność Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu. Rękopis ten, choć w wielu miejscach błędny, posiada jednak opuszczoną we wspomnianym druku strofę 8 i szereg odmian Strofa 5 jest tu lepsza: poprawniejsze rytmicznie jest *nescienns* (3 sylaby) *bona* rękopisu niż *nesciens* (2 sylaby) *dogmata* druku. Również *cedere* (i. e. *caedere*) *remo*, *lanceis figere* brzmi lepiej niż zużożone *cedere et lanceis confodere* z wydania drukowanego.

Tekst hymnu na translację św. Wojciecha staram się zachować średniowieczną pisownię oryginału, dodającą swoistego uroku zabytkom literackim średniowiecza. Jako podstawowy przyjąłem tekst Włocławski, odmianki rękopisu umieszczając w przypisach. Wyjątek stanowi strofa 8, wzięta w całości z rękopisu.

In Translatione sancti Adalberti ¹⁾

1. Gaudeat omnis ²⁾ natio
Polonorumque regio
De tanti ³⁾ natalitio
Patris ⁴⁾ et ⁴⁾ benefitio
2. Sclavorum ⁵⁾ quem in gremio
Parens pavit sub pallio,
Quidam presul hunc aluit ⁶⁾
Albertus ⁷⁾ nomen ⁷⁾ posuit.
3. Qui dum presul existeret ⁸⁾
Sanctamque vitam duceret,
Omisso seculi onere
Soli ⁹⁾ Deo vult vivere ⁹⁾.
4. Hic ¹⁰⁾ fidem Christi disserens
Bohemiamque deserens ¹⁰⁾
Ungariam, Poloniam,
Se transtulit ad Prussiam.
5. Prussi ut gens barbarica

---

¹⁾ Hymnus de sancto Ad Alberto — ²⁾ ingens — ³⁾ tanto — ⁴⁻⁴⁾ presulis — ⁵⁾ Schlaworum — ⁶⁾ abluit — ⁷⁻⁷⁾ nomen Albertus — ⁸⁾ existaret — ⁸⁻⁹⁾ Pragenses sprevit proprie — ¹⁰⁻¹⁰⁾ Hinc volens fidem augere Bohemasque reducere — ¹¹⁻¹¹⁾ w rkps. cała ta strofa brzmi następująco:

- Nesciens dogmata celica,
 Sanctum non pavent, cedere
 Et lanceis confodere¹¹⁾.
6. Qui Deo semper placidus
 Se prebens¹²⁾ et hominibus
 Refulsit ut crisolitus
 Presul¹³⁾ et martyr inclitus¹³⁾.
7. Ens quod creavit omnia
 Astra, celum¹⁴⁾ et maria,
 Ditavit suo¹⁵⁾ corpore
 Poloniam et opere.
8. *Quod¹⁶⁾ grandi cum tripudio
 Tractaturque more pio
 Corpusque pium¹⁷⁾ transtulit
 Gnesnam, ob hoc non minuit¹⁶⁾.*
9. Ergo, felix Polonia
 Contemne transitoria¹⁸⁾
 Ut¹⁹⁾ per eius suffragia
 Procul sit idolatria.
10. Rogemus ergo²⁰⁾ singuli
 Flectentes²¹⁾ eum²²⁾ seduli²³⁾
 Ut nos noster prothopater
 Sumum ducat²⁴⁾ ad¹⁵⁾ ethereum²⁵⁾.
11. Laus, honor Patri Domino
 Spiritui²⁶⁾ et²⁶⁾ Filio,
 Benedicta sit et Parens
 Pro nobis Patrem exorans²⁷⁾
 Amen.

Poznań

HENRYK KORALEWICZ

Prusi ut gens barbarica
 Nesciens bona celica
 Non timens sanctum, cedere
 Remo, lanceis figere.

¹²⁾ prebet — ^{13—13)} sacer presul Ad Albertus — ¹⁴⁾ solum — ¹⁵⁾ eius — ^{16—16)} cała strofa opuszczona w druku — ¹⁷⁾ pium wrkps po transtulit — ¹⁸⁾ modo oraz 1 wyraz nieczytelny — ¹⁹⁾ opuszcz. w rkps. — ²⁰⁾ omnes — ²¹⁾ flectamus — ²²⁾ modo — ²³⁾ ceduli — ²⁴⁾ producat — ^{25—25)} w rkps opuszczone — ^{26—26)} spir:ituique — ²⁷⁾ oxorans.